

18/04/2025

Έργα ανάδειξης του ναού της Παναγίας Αχειροποιήτου στη Θεσσαλονίκη

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Σε πλήρη εξέλιξη βρίσκονται τα έργα ανάδειξης του Ναού της Παναγίας [Αχειροποιήτου](#) που εκτελεί το Υπουργείο Πολιτισμού, δια της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης [Θεσσαλονίκης](#).

Αχειροποίητος (εσωτ.)

Το έργο προβλέπει τη βελτίωση της προσβασιμότητας, τη διαμόρφωση-ανάδειξη του άμεσου περιβάλλοντος χώρου, την αποκατάσταση του λιθόκτιστου περιβόλου και την αντικατάσταση του μεγαλύτερου μέρους των κιγκλιδωμάτων του, προκειμένου να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη θέαση του μνημείου.

Αχειροποίητος (ψηφιδωτά περ. 500)

Το έργο, προϋπολογισμού 500.000 ευρώ, χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Πολιτισμού με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης.

Αχειροποίητος τοιχογραφίες

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε:

«Ο Ναός της Παναγίας Αχειροποιήτου, οφείλει το όνομά της στην εικόνα της Θεοτόκου Δεομένης, που σύμφωνα με την παράδοση δεν την είχε ζωγραφίσει ανθρώπου χέρι. Με την επωνυμία αυτή το μνημείο εμφανίζεται, σε χρυσόβουλο του Μιχαήλ του Θ'. Αποτελεί εξαίσιο αρχιτεκτόνημα, του τέλους του 5ου αι. και μείζον μνημείο βυζαντινής τέχνης της Θεσσαλονίκης. Τα ψηφιδωτά, ο διάκοσμος και οι φορητές εικόνες της συγκροτούν θησαυροφυλάκιο βυζαντινής τέχνης. Το 1988, η UNESCO συμπεριέλαβε στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς τα παλαιοχριστιανικά και βυζαντινά μνημεία της πόλης, ανάμεσά τους και τον Ναό της Παναγίας Αχειροποιήτου. Το έργο, το οποίο εκτελεί με γοργούς ρυθμούς η Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης αφορά στη βελτίωση της προσβασιμότητας στο μνημείο, στη διαμόρφωση και ανάδειξη του περιβάλλοντος χώρου του, στην ενεργειακή αναβάθμιση και την πυρασφάλεια του. Στόχος είναι στις αρχές του 2026, το μνημείο να αποδοθεί στους Θεσσαλονικείς και τους επισκέπτες της πόλης, αναδεδειγμένο και απολύτως προβεβλημένο».

Β κιονοστοιχία, 1ο τόξο

Η Αχειροποίητος, στη σημερινή της μορφή, αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα πρωτοβυζαντινής ξυλόστεγης βασιλικής, ελληνιστικού τύπου, με νάρθηκα και υπερώα.

Β κιονοστοιχία, 7ο τόξο

Λόγω της συμμετρικής ανάπτυξης της αρχιτεκτονικής, της μορφολογικής ομοιογένειας του γλυπτού διακόσμου και της νατουραλιστικής τεχνοτροπίας των διατηρημένων εντοίχιων ψηφιδωτών, ο Ναός μπορεί να θεωρηθεί ως η αρτιότερα διατηρούμενη αρχιτεκτονική σύνθεση της ύστερης αρχαιότητας στη Θεσσαλονίκη.

Λεπτομέρεια τοιχογραφίας

Βάσει νεότερων ερευνών, η Αχειροποίητος ανεγέρθηκε χωρίς υπερώα στα τέλη του 5ου ή στις αρχές του 6ου αιώνα. Τα υπερώα, ένας μη διατηρούμενος φωταγωγός και εκτεταμένα προσκτίσματα προστέθηκαν στο κτήριο στα μέσα του 7ου αιώνα, ενώ εκτεταμένες επεμβάσεις στην ανωδομή επαναλήφθηκαν στο πρώτο μισό του 9ου αιώνα.

Ν κιονοστοιχία, 12ο τόξο

Τον πρώιμο 13ο αιώνα προστέθηκε στο νότιο κλίτος μνημειακή τοιχογραφία των Τεσσαράκοντα Μαρτύρων.

Νάρθηκας, Ν τόξο λεπτομέρεια

Μεταγενέστερες επεμβάσεις μετά την μετατροπή του σε ισλαμικό ευκτήριο το 1430, αλλοίωσαν τη μορφή του κτηρίου, το οποίο έλαβε την οριστική του μορφή κατά την αναστήλωσή του την περίοδο 1909-1914.

Υπερώο 2ο τόξο λεπτομέρεια

Ο Ναός καταλαμβάνει ένα οικοδομικό τετράγωνο στο κέντρο της πόλης.

Υπερώο, 9ο τόξο

Ο περιβάλλων χώρος του Ναού οριοθετείται- και στις τέσσερις πλευρές του- από λιθόκτιστο, κατά κανόνα περίβολο, ο οποίος κατασκευάστηκε κατά το διάστημα του μεσοπολέμου (1920-1940). Επισκευάστηκε και ανυψώθηκε στη βορειανατολική γωνία του την περίοδο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Οι πεσσίσκοι, που χρονολογούνται στη β΄ φάση επισκευής και συμπλήρωσης του περιβόλου, στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο (1945-1949), χαρακτηρίζονται από τοπική αποδιοργάνωση της δομής τους, ενώ ένας εξ αυτών στο νότιο τμήμα του περιβόλου έχει ήδη καταρρεύσει.